

**Az 1939. évi II. TÖRVÉNYCIKK (a honvédelemről) §-áinak
kivonatós szövege.¹⁰**

1. §.

A honvédelemben személyes szolgálatával és vagyonával mindenki köteles a jelen törvény rendelkezései szerint résztvenni.

2. §.

A honvédelmi kötelezettség magában foglalja
a leventekötelezettséget (Második Rész),
a hadkötelezettséget (Harmadik Rész),
a honvédelmi szolgálatosok kötelezettségét (Negyedik Rész) és
a légvédelmi kötelezettséget (Ötödik Rész).

3. §.

A Legfelső Honvédelmi Tanács elnöke a miniszterelnök, tagjai a miniszterek, továbbá a honvédség főparancsnoka és a vezérkar főnöke. A Tanács a tárgyalásai során szakértőket is meghallgathat.

4. §.

(1) A Legfelső Honvédelmi Tanács által megállapított irányelvek alapulvételével minden miniszter már béke idején idejekorán megtesz minden olyan előkészítő intézkedést, amely szükséges ahhoz, hogy a vezetése alatt álló, valamint a felügyelete alá tartozó hatóságok, hivatalok, üzemek és egyéb intézmények feladataikat háború esetén és minden más, a honvédelem fokozottabb erő kifejtését igénylő rendkívüli helyzetben (a szükséghez képest csökkentett létszámmal is) zavartalanul ellássák. Evégből mindegyik miniszter már béke idején megállapítja a fentemlített szerveknek a rendkívüli helyzet esetére szóló működési tervét.

¹⁰ E törvény hivatalos és teljes szövege, amelyet itt jogban nem járatos személyek érdekeinek megfelelő mérvben kivonatossan ismer-tetünk, külön lenyomatban Kókai Lajosnál (Bp. IV. Kammermayer-u. 3.) 1.50 P-ért kapható.

5. §.

(1) Közzszolgálati alkalmazott fegyelmi ügyének elbírálásában súlyosbító körülmény, ha a fegyelmi vétséget a honvédelemmel összefüggő hivatali kötelességei körében követte el. rendelkezéseket a 191—194. §-ok tartalmazzák.

(2) Közzszolgálati alkalmazottak kivételes hatalom igénybevételének idején (141. §.) felettes hatóságuk rendelkezései alapján állásukban — tekintet nélkül azokra a szabályokra, amelyek a nyugdíjazásra, illetőleg a hivatali állásról való lemondásra egyébként fennállanak — visszatarthatók.

6. §.

(1) A leventeképzésnek — amely a magyar ifjúság nevelésének is egyik eszköze — célja az, hogy az ifjúságot a hagyományos magyar katonai erényekben való nevelés útján a hazavédelmének magasztos feladataira testben és lélekben előkészítése.

(2) A leventekötelesek nevelését és képzését a honvédelmi miniszter irányítja. A honvédelmi miniszter a leventefoglalkoztatás nevelési anyagát a leventeképzés sajátos célja és annak a magyar ifjúság egységes nevelésébe való beillesztése folytán a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve állapítja meg.

7. §.

(1) Minden magyar állampolgár ifjú annak az évnek szeptember hó 1. napjától, amelyben tizenkettedik életévét betölti, mindaddig, amíg tényleges katonai szolgálatát meg nem kezdi, vagy a katonai szolgálatra való alkalmatlanságát végleg meg nem állapítják, az alábbi szabályok szerint leventeköteles. A leventekötelezettség általában megszűnik legkésőbb annak az évnek szeptember hó 30. napján, amelyben az ifjú a huszonharmadik életévét betölti. Ezen az életkoron túl is leventekötelesek maradnak tényleges katonai szolgálatra való bevonulásukig azok, akik a tényleges katonai szolgálat megkezdésére halasztást kaptak.

(2) Leventekötelesek az országban lakó azok az ifjak is, akiknek állampolgársága nem állapítható meg.

171. §.

(1) A levonteköteles kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő, ha:

1. a hatósági orvosi vizsgálaton (8. §.) nem jelenik meg és elmaradását alapos okkal ki nem menti;

2. a levonteképzésen vagy gyakorlaton (9. §.) nem jelenik meg és elmaradását alapos okkal ki nem menti;

3. a levonteképzésben közreműködő személlyel szemben szándékosan tiszteletlenül viselkedik, vagy a levonteképzés körében kapott parancsnak szándékosan nem engedelmeskedik, feltéve, hogy ilyen magatartás miatt már legsúlyosabb fegyelmi fenyítést állott ki.

(2) A tizennyolc évesnél fiatalabb levontekötelesek a fenti 1. vagy 2. pont alá eső cselekménye nem kihágás; emiatt a levontekötelest házi, iskolai vagy fegyelmi fenyítés éri.

172. §.

(1) A levonteköteles törvényes képviselője (atyja, gyámja), szállásadója, illetőleg munka- vagy szolgálatadója (11. §.), ha a levontekötelest kötelezettségének teljesítésében szándékosan megakadályozza, kötelezettségének teljesítése miatt hátránnyal sújtja vagy alkalmazásából elbocsátja, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

(2) Kihágás miatt pénzbüntetéssel büntetendő a törvényes képviselő (atya, gyám), a gondviselő szállásadó, illetőleg munka- vagy a szolgálatadó, ha:

1. megszegi a levonteköteles bejelentésére és nyilvántartására vonatkozó rendelkezést, vagy

2. elmulasztja, hogy a levontekötelest a házi fegyelem eszközeivel kötelességének teljesítésére szorítsa.

173. §.

A 12. §. (7) bekezdésében megjelölt vállalatnak tulajdonosa, illetőleg üzletvezetője, ha az erre vonatkozó rendelkezésnek megszegésével a hatóság felhívására sem gondoskodik a levonteképzés céljára szükséges berendezés létesítéséről vagy fenntartásáról, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

174. §.

A levonteköteles vétséget követ el és egy évig terjedhető fogházzal büntetendő, ha:

1. fondorlattel kivonja magát a levontekötelezettség alól, vagy
2. külföldre távozik abból a célból, hogy a levonteképzés alól szabaduljon.

175. §.

Az állami- és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921 : III. t.-c. 6. §-a a következő rendelkezéssel egészítetik ki: Aki a levontekintézmény ellen gyűlöletre izgat, vagy a levonteképzésben közreműködő személynek alakilag és tartalmilag egyaránt törvényes rendelkezése ellen engedetlenségre hív fel, vétséget követ el és két évig terjedhető fogházzal büntetendő.

176. §.

(1) A becsület védelméről szóló 1914 : XLI. t.-c. 8. §-ának 3. pontja azzal a rendelkezéssel egészítetik ki, hogy a rágalmazás vagy becsületsértés vétsége abban az esetben is csupán felhatalmazás alapján üldözendő, ha azt levontekintézmény ellen követik el.

(2) A felhatalmazást a honvédelmi miniszter adja meg.

8. §.

(1) Minden ifjút abban az évben, augusztus hó 31. napjáig, amelyben tizenkettedik életévét betölti, levontekötelezettségének nyilvántartása végett be kell jelenteni. A levonteköteles lakóhelyének minden megváltozását be kell jelenteni. Annak az évnek a végéig, amelyben az ifjú a tizennyolcadik életévét betölti, a bejelentési kötelezettség a 11. §-ban felsoroltakat, az említett időpont után a levontekötelest terheli.

(2) A levontekötelesek testi és szellemi alkalmasságát hatósági orvosi vizsgálat útján kell megállapítani.

9. §.

(1) A levonték évente legfeljebb tíz hónapon át és legfeljebb heti négy órában kötelesek levontekiképzésben részt-

venni. Ezenfelül minden levante abban a naptári évben, amelyben tizennyolcadik életévét betölti, összefüggő gyakorlaton köteles résztvenni. Ennek a gyakorlatnak időtartama három hetet nem haladhat meg.

(2) Az a levante, aki a rendes heti kiképzésből egy évben a megszabott idő egyharmadánál többet mulaszt, mulasztását a (3) bekezdésben meghatározott összefüggő-kiképzésben való részvétel útján köteles pótolni. Az a levante, aki az összefüggő-gyakorlatot a megszabott időben nem teljesíti, mulasztását ugyancsak összefüggő-gyakorlat útján később köteles pótolni.

Az (1) bekezdésben meghatározott kiképzés helyett évenként két hetet meg nem haladó összefüggő-kiképzésre lehet behívni azt a leventét,

a) akinek lakóhelyén vagy attól számított négy kilométeres körzetben nincs olyan szervezet, amelyben a leventék kiképzésben részesíthetők;

b) aki foglalkozásának természete miatt a rendes kiképzésben akadályozva van.

(4) Az a levante, aki az előbbi bekezdésben meghatározott kéthetes összefüggő-kiképzést elmulasztja, mulasztását pótolni köteles.

(5) A papi (lelkészi) tanulmányokat folytató leventekötelest hivatásával összeférő kiképzésben lehet részesíteni.

(6) Mentés a leventekiképzés alól az, aki:

a) arra testileg vagy szellemileg alkalmatlan;

b) katonai nevelő- vagy kiképzőintézet növendéke.

(7) A leventekötelesnek a rendes kiképzésben való részvételért költségmegtérítés nem jár.

(8) Összefüggő-gyakorlat, valamint összefüggő-kiképzés alatt a leventeköteles kincstári ellátásban részesült, és ha megjelenése végett 10 kilométernél hosszabb utat kell megtennie, a kincstár az országhatáron belül az oda- és visszautazás költségét is megtéríti.

(9) Azt a leventét, akit leventegyakorlaton, saját hibáján kívül baleset ér, ingyenes gyógykezelésben és gyógyszerellátásban kell részesíteni, amennyiben erre jogszabály vagy szerződés értelmében egyébként nem jogosult. A részletes szabályokat a minisztérium rendelettel állapítja meg. A gondozásra nézve a 223. §. rendelkezik.

10. §.

(1) A honvédelmi miniszter a leventék részére formaruhát rendszeresített. A formaruha beszerzésének költsége az államkincstárt terheli.

(2) A honvédelmi miniszter állapítja meg, hogy a lábbelire rászoruló leventék erre a célra mennyiben részesíthetők segélyben.

11. §.

(1) Tizennyolc éven aluli leventekötelesekre vonatkozóan a 8. §-ban meghatározott bejelentéseket törvényes képviselője (atyja, gyámja), köteles megtenni, ha pedig a leventeköteles nem a törvényes képviselőjének háztartásában él, az a szállásadó, munka- vagy szolgálatadó, akinek gondozásában vagy felügyelete alatt áll. Az a leventeköteles, aki tizennyolcadik életévét betöltötte, maga köteles a bejelentéseket megtenni, de törvényes képviselője (atyja, gyámja), gondviselő szállásadója, illetőleg munka- vagy szolgálatadója köteles felügyelni arra, hogy bejelentési kötelezettségének eleget tegyen.

(2) A törvényes képviselő (atya, gyám) és a munka-, szolgálat- vagy szállásadó gondoskodni köteles arról, hogy a háztartásában élő, felügyelete alatt álló, vagy gondozására bízott leventeköteles ifjú leventekötelezettségének eleget tegyen.

(3) Az egyetemeknek főiskoláknak és tanintézeteknek a szervezeti szabályaik szerint illetékes vezetői fegyelmi felelősség mellett gondoskodni kötelesek arról, hogy a beíratkozott hallgatók, illetve növendékek leventekötelezettségüknek eleget tehessenek.

12. §.

(1) A leventekiképzéssel kapcsolatos kiadások fedezéséről a jelen §-ban vagy más jogszabályban meghatározott kivételekkel az állami költségvetésben kell gondoskodni.

(2) A községek és a városok teherbíró képességükhöz mérten kötelesek a leventekötelezettség teljesítését a helyi szükségletnek megfelelő gyakorló- és lötereknek, továbbá a leventeotthonoknak létesítésével, felszerelésével és fenntartásával, a leventeképzés céljaira szükséges egyéb területeknek használatra való átengedésével, továbbá fürdőknek, uszodáknak és leventeképzés helyi céljait szolgáló egyéb épületek-

nek és berendezéseknek létesítésével és fenntartásával vagy támogatásával fokozatosan előmozdítani, kötelesek továbbá a levanteegyesületek létesítésének és fenntartásának költségeit viselni.

(7) Olyan kereskedelmi, ipari, mezőgazdasági vállalat vagy közüzem (gyár, bánya, stb.), amelynél a munkások és egyéb alkalmazottak száma az ezret eléri, levanteköteles munkásai és egyéb alkalmazottai részére köteles megfelelő gyakorlótér-ről és egyéb berendezésekről (sport, lőtér, otthon, gyakorlóterem, fürdőhelyiség) gondoskodni. A honvédelmi miniszter az illetékes miniszterrel egyetértve két vagy több olyan vállalat (üzemet), amelynél az állandó alkalmazottak száma ötvenet meghalad, kötelezhet arra, hogy együttesen létesítsen és tartson fenn a levanteképzés céljára szükséges — teherbíró képességének megfelelő — berendezéseket, vagy e helyett a levanteképzés céljára hozzájárulást fizessen.

13. §.

(1) A nyilvános iskolák tanszemélyzetének és a népművelés szerveinek a levanteképzésben és a levanteegyesületek irányításában való közreműködését a vallás- és közoktatásügyi miniszter a honvédelmi miniszterrel egyetértve, a levanteoktató személyzet kiképzésének nevelési és oktatási tananyagát pedig a honvédelmi miniszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve szabályozza.

(2) A levantekötelezettséggel kapcsolatos egyesületi élet országos megszervezését és irányítását a honvédelmi miniszter az érdekelt miniszterrel egyetértve intézi.

14. §.

(1) A magyar állam hadereje a m. kir. honvédség.

(2) A honvédség feladata az országnak külső ellenség ellen való megvédése, a honvédelmi határszolgálat ellátása, közreműködés egyéb határőrizeti és határellenőrzési, továbbá a folyamrendészeti szolgálatban, valamint az ország belső rendjének és biztonságának fenntartásában az erre vonatkozó külön rendelkezések szerint.

(3) A m. kir. honvédség szárazföldi, légi és folyami erők-ből áll.

(4) A m. kir. méneskar a honvédség szerves része. A méneskar a lótenyésztéssel és az ezzel kapcsolatos gazdaszat-

közigazgatási szolgálat ellátása tekintetében a földművelésügyi miniszter hatósága alá tartozik, aki — sürgős szükség esetét kivéve — a m. kir. állami lötenyésztő intézetek katonai felügyelete útján rendelkezik.

(5) A m. kir. csendőrség, a m. kir. rendőrség, a m. kir. pénzügyőrség és az állami erdészet fegyveres személyzetének az a része, amely a hadi események miatt működését megszüntetni kénytelen a honvédséghez csatlakozik.

15. §.

(1) A honvédség szolgálati és vezényleti nyelve a magyar.

(2) A honvédség zászlói a nemzeti színeket és az ország címerét viselik, légi és egyéb járműveinek esetleges különleges ismertető jelein a nemzeti színeket ugyancsak alkalmazni kell.

16. §.

A honvédség békelétszámát az állami költségvetés tünteti fel.

17. §.

(1) A honvédség állomány tényleges és nemtényleges állományra tagozódik.

(2) A tényleges állományhoz tartoznak:

- a) akik tartósan tényleges szolgálatban állanak;
- b) akik ideiglenesen bármilyen tényleges szolgálatra bevonultak (próbaszolgálat, fegyvergyakorlat, stb.);
- c) akiket a tényleges szolgálatból ideiglenesen szabadságra bocsátottak, ideértve azokat is, akiket várakozási illetménnyel vagy minden illetmény nélkül, szabadságolási díj lefizetése ellenében, vagy bármilyen más címen meghatározott időre szabadságoltak.

(3) A nemtényleges állományba tartoznak a honvédségnek azok a tagjai, akik nem esnek a (2) bekezdés alá.

18. §.

(1) A honvédség tiszti, lelkeszi és tisztviselői kara hivatásos és nemhivatásos állományból áll.

(2) A hivatásos katonaállományú tiszteket az erre a célra rendelt tisztképző főiskolákon és egyéb intézetekben vagy

tanfolyamokon képezik ki. A hivatásos nemkatonaállományú tiszti, lelkészi és tisztviselői karok kiegészítését külön rendelkezések szabályozzák.

(3) A tisztképző főiskolák és intézetek évfolyamainak (osztályainak) számát, a korszerű kiképzés követelményeinek megfelelően, a honvédelmi miniszter állapítja meg.

(4) A nemhivatásos tiszti, lelkészi és tisztviselői kar tagjainak a tényleges szolgálat alatt való kiképzését külön rendelkezések szabályozzák.

(5) A honvédség tisztjeit és lelkészeit minden állománycsoportban és rendfokozatban, tisztviselőit pedig a VII. rangosztálytól kezdődően az államfő nevezi ki. A honvédség tisztviselőit a VIII. rangosztályig bezárólag a honvédelmi miniszter nevezi ki.

19. §.

(1) A hadkötelezettség általános és azt a jelen törvény rendelkezései szerint minden magyar állampolgár férfinak teljesítenie kell.

(2) Hadkötelesek az állandóan az ország területén lakó azok a férfiak is, akiknek állampolgársága nem állapítható meg.

(3) A hadkötelezettség annak az évnek január hó 1. napjával kezdődik, amelyben a hadköteles a tizennyolcadik életévét betölti és annak az évnek december hó 31. napjáig tart, amelyben a hatvanadik életévét betölti.

(4) A hadkötelezettség magában foglalja az állítási kötelezettséget és a szolgálati kötelezettséget.

(5) Azok a hadköteles korban lévő személyek, akik nem állanak honvédségi szolgálati kötelezettség alatt — tekintet nélkül arra, hogy előzőleg alkalmasságuk szempontjából milyen osztályozást nyertek — mozgósítás (hadiállományra való kiegészítés) esetén és háború idején alkalmasságuknak megfelelő katonai szolgálat teljesítésére a mozgósítás (hadiállományra való kiegészítés), illetőleg a háború tartamára igénybe vehetők. Ezeknek igénybevétele, összeírását, jelentkezését és megvizsgálását a szükséghez képest a honvédelmi miniszter rendeli el.

20. §.

(1) Az alábbi szabályok szerint minden hadköteles hadképességének (a katonai szolgálatra való alkalmassága foká-

nak) megállapítás céljából a jelen törvény szerint arra hívatott sorozóbizottság, vagy vegyes felülvizsgálóbizottság előtt, szükség esetén kórházi vizsgálaton megjelenni köteles (állítás kötelezettség).

(2) Azt az állításkötelest, akinek fogyatkozása legfeljebb négy hónapon belül és sebészeti műtéttel gyógyítható, polgári kórházba lehet rendelni.

(3) Az állításkötelest szükség esetén kötelezettségének teljesítésére a törvényes kényszereszközök alkalmazásával kell kényszeríteni.

(4) Az állításköteles kor annak az évnek január hó 1. napjával kezdődik, amelyben a hadköteles huszonegyedik életévét betölti, és annak az évnek december hó 31. napjával ér véget, amelyben a hadköteles huszonharmadik életévét betölti.

(5) Amennyiben különleges körülmények szükségessé teszi, a minisztérium az állítási kötelezettség alsó korhatárát esetenként egy-egy születési évfolyamra, illetőleg megfelelő részére egy évvel leszállíthatja. Ilyen esetekben az illető születési évfolyamra, illetőleg felső korhatára annak az évnek december hó 31. napja, amelyben az évfolyamba tartozók életüknek huszonkettedik évét betölti. Az állításköteles kor leszállításáról az országgyűlésnek esetenként jelentést kell tenni.

(6) Az ugyanabban a naptári évben született állításkötelesek egy korosztályt alkotnak, melyet az állításkötelesek születési évfolyamának megfelelően 1., 2., vagy 3. korosztály elnevezéssel kell megjelölni.

(7) A honvédség kötelékéből szolgálatképtelenség miatt elbocsátott hadköteles — mozgósítás (hadiállományra való kiegészítés) esetén a háború idején való igénybevétele lehetőségének (19. § (5) bek.) fenntartása mellett — az életkoránál fogva netán még öt terhelő állítási kötelezettség alól mentesül.

(8) Aki állítási kötelezettségének az állításköteles korban nem tesz eleget, vagy aki ellen az az alapos gyanú merül fel, hogy besorozása bűncselekmény elkövetésével hiusítottatott meg, annak az évnek december hó 31. napjáig marad állításköteles, amelyben a negyvennyolcadik életévét betölti.

(9) A katonai nevelő- és képzőintézeti kiképzés alatt álló hadkötelesek mindaddig, amíg az intézet kötelékébe tartoznak, az állítási kötelezettség alól mentesek. Ha azonban az intézet kötelékéből annak elvégzése előtt kiválnak, állítási kötelezettségük feléled. Amennyiben az intézeti nevelésből az állításköteles kor után válnak ki, közvetlenül kiválásuk után egyízben tartoznak állítási kötelezettségüknek eleget tenni.

21. §.

(1) A szolgálati kötelezettség kétféle: a rendes és a póttartaléki.

(2) A rendes szolgálati kötelezettség:

a) tényleges szolgálati kötelezettségből és

b) tartaléki szolgálati kötelezettségből áll.

(3) A tényleges szolgálati kötelezettség időtartama három év, a tényleges szolgálatra kötelezettek azonban — a légi erőnél szolgálók kivételével — kétévi tényleges szolgálat teljesítése után tartósan szabadságoltatnak. A honvédelmi miniszter kiképzési és egyéb fontos okokból a szükség tartamára a tényleges szolgálatra kötelezetteknek a tényleges szolgálatban két éven túl való visszatartását rendelheti el és a tartósan szabadságoltakat tényleges szolgálat teljesítésére behívhatja.

(4) A tényleges szolgálati idő a bevonulás napjával kezdődik és annak az évnek december 31. napjával végződik, amelyben a tényleges szolgálati kötelezettség eltelt.

(5) A tartaléki szolgálati kötelezettség közvetlenül a tényleges szolgálati kötelezettséghez csatlakozik és annak az évnek december 31. napjáig tart, amelyben a szolgálatköteles életének hatvanadik évét betölti. A tartaléki szolgálati kötelezettség I., II. és III. tartalékbeli szolgálati kötelezettségre tagozódik. A tartalékos az I. tartalékból a II. tartalékba annak az évnek december hó 31. napjával kerül, amelyben a negyvenkettedik életévét, a II. tartalékból a III. tartalékba pedig annak az évnek december 31. napjával kerül, amelyben negyvennyolcadik életévét betölti.

(6) A póttartaléki szolgálati kötelezettség az első katonai kiképzésre (50. §. (1) bekezdés) való bevonulás napjával kezdődik és annak az évnek december hó 31. napjával végződik, amelyben a póttartalékos hatvanadik életévét betölti. A póttartaléki szolgálati kötelezettség ugyancsak I., II. és III. póttartaléki szolgálati kötelezettségre tagozódik.

(7) Az I. tartalékbeli és I. póttartalékbeli szolgálati kötelezettség tartama alatt a tartalékosokra és póttartalékosokra fegyvergyakorlati és lövészkötelezettség (54. és 55. §.), valamint az ellenőrzési szemlén, illetőleg tiszti bemutatáson (56. §.) való részvétel kötelezettség hárul.

(8) A tényleges szolgálati kötelezettség alatt álló tartósan szabadságoltak és a tartalékosok I. tartaléki kötelezettségük

első két éve alatt tartoznak a leventekiképzésben, mint oktatók résztvenni.

(9) Az állításköteles kor után besorozott hadköteles csak a rendes, esetleg a büntetésből meghosszabbított, tényleges szolgálati kötelezettség teljesítése után kerül abba a tartálékba, amely életkorának megfelel. Az összes szolgálati kötelezettség ebben az esetben is annak az évnek december hó 31. napjával végződik, amelyben a hadköteles hatvanadik életévét betölti.

(10) A szolgálaton kívüli viszonyba tartozó tisztekre, lelkesekre tisztviselőkre (18. §. (8) bek.) béke idején rendszerint semmiféle tényleges szolgálati kötelezettség nem hárul, rendkívüli körülmények, továbbá mozgósítás (hadiállományra való kiegészítés) esetén a háború idején azonban mindaddig, amíg hadköteles korban vannak, tényleges szolgálat teljesítésére igénybevehetők.

(11) Az összes szolgálati kötelezettség mozgósítás (hadiállományra való kiegészítés) esetén a háború idején is a hadköteles kor végével (19. §. (3) bekezdés) szűnik meg.

22. §.

(1) Azok, akiket katonai hivatású szolgálatra egészen vagy részben az állam költségén képeztek ki, vagy ebből a célból ösztöndíjban, tanulmányi költségeik megtérítésében vagy alapítványi juttatásban részesítettek, az önként belépettekre megszabott (32. §.) tényleges szolgálati kötelezettségen felül még külön tényleges szolgálati kötelezettség alá is esnek, melynek tartamát a honvédelmi miniszter állapítja meg. A külön tényleges szolgálati kötelezettség az összes szolgálati kötelezettség végső időpontján túl nem terjedhet.

(2) A fizeteses helyen végzett katonai nevelő- és képzőintézeti növendékeket, ha kiképzésük három évig vagy ennél tovább tartott, négy évi, amennyiben három évnél rövidebb ideig tartott, három évi tényleges szolgálati kötelezettség terheli.

23. §.

(1) Aki hadköteles korban szerzi meg a magyar állampolgárságot, életkorának a jelen törvény értelmében megfelelő hadkötelezettség alá esik, tekintet nélkül arra, hogy előbbi hazájában hadkötelezettségének eleget tett-e és miként tett eleget.

(2) Aki az után az év után, amelyben huszonharmadik életévét betöltötte, de még annak az évnek december 31. napja előtt, amelyben negyvennyolcadik életévét betölti, szerezte meg a magyar állampolgárságot, az állampolgárság megszerzése után egyízben köteles sorozóbizottság elé állani.

(3) Akit negyvenkettedik életévének betöltése előtt honosítottak, — ha állítási kötelezettségének az állampolgársági eskü letételétől számított egy éven belül eleget tesz — csak póttartaléki szolgálatra köteles; ellenkező esetben a rendes tényleges szolgálati kötelezettség terheli. Azt a hadkötelest, akit negyvenkettedik életévének betöltése után honosítottak, — függetlenül attól, hogy állítási kötelezettségének mikor tett eleget — póttartalékos szolgálati kötelezettség terheli, kivéve, ha a hadkötelezettséggel kapcsolatban elkövetett valamely bűncselekmény következtében szolgálati ideje büntetésből egy évvel meghosszabbodott, az utóbbi esetben ugyanis a póttartalékos kiképzés idején felül egy évi tényleges szolgálatot kell teljesítenie.

(4) A honosítottak besorozásuk esetén ugyancsak életkorukhoz képest jutnak a megfelelő tartalékba, illetőleg póttartalékba, kivéve, ha a figyelembejövő időpontban tényleges szolgálatot teljesítenek; ebben az esetben a tényleges szolgálat teljesítése után kerülnek a megfelelő tartalékba, illetőleg póttartalékba.

(5) A honosítással egy tekintet alá esik a magyar állampolgárságnak törvényesítés útján való megszerzése (1879 : L. t.-c. 4. §.).

24. §.

(1) A honvédséget

- a) újoncállítás útján,
- b) katonai nevelő- és képzőintézetek végzett növendékeinek tisztekül, illetőleg tisztjelöltekül való felavatás útján és
- c) önkéntesek belépése útján egészítik ki.

25. §.

(1) A honvédség kiegészítését polgári és katonai hatóságok végzik. A polgári hadkiegészítési hatósági feladatokat a polgári közigazgatás hatóságai látják el. A katonai hadkiegészítési hatóságokat a honvédelmi miniszter szervezi meg.

(2) Az ország területének a honvédség kiegészítése szem-

pontjából való felosztását — a közigazgatási beosztás lehető figyelembevétele mellett — a honvédelmi miniszter határozza meg.

(3) Minden közigazgatási járás és minden város egy-egy sorozó járás.

26. §.

(1) A honvédelmi miniszter elrendelheti a hadköteles korba lépő ifjak jelentkezését nyilvántartásbavétel végett.

(2) Minden hadköteles annak az évnek szeptember havában, amelyben huszadik életévét betölti, állandó lakóhelyének községi előljáróságánál (városban a polgármesternél) összeírás végett személyesen vagy írásban jelentkezni tartozik.

(3) Az állításkötelesek összeírását az állandó lakóhelyük szerint illetékes községi előljáróság (városban a polgármester) végzi.

27. §.

(1) Minden hadköteles rendszerint abban a sorozó járásban köteles előállni, amelynek területén állandóan lakott akkor, amikor az összeírára jelentkeznie kellett.

(2) A lakóhely változtatása az állítási kötelezettség teljesítése szempontjából az illetékességet nem változtatja meg. Az illetékes főszolgabíró (polgármester) engedélyt adhat más sorozó járásban való előállásra.

(3) Az állandóan külföldön lakó állításkötelesek előállítását a honvédelmi miniszter szabályozza.

(4) Az újoncállítás fősorozáson vagy utósorozáson történik.

(5) A fősorozást rendszerint február hó 15. napjától május hó 15. napjáig kell megtartani. Utósorozásokat a szükséghez mérten tartanak.

28. §.

(1) A sorozást sorozóbizottságok végzik.

(2) A sorozóbizottság elnöke a törvényhatóság első tisztviselője (törvényes helyettese), vagy a törvényhatósági bizottság közgyűlés által a honvédelmi miniszter jóváhagyásával kiküldött törvényhatósági bizottsági tag.

(3) A sorozóbizottság tagjai:

a) a m. kir. honvédség részéről egy törzstiszt vagy százados és még egy, esetleg két főtiszt és egy honvédorvos;

b) a polgári hatóságok részéről a főszolgabíró vagy a megyei város polgármestere, illetőleg helyettesük avagy a törvényhatósági jogú város polgármestere által kirendelt közigazgatási tisztviselő, továbbá a törvényhatóság területére illetékes tiszti főorvos, vagy a hozzá szolgálattételre beosztott tiszti orvos, vagy a törvényhatóság első tisztviselője által ezzel a feladattal megbízott tiszti orvos; a tiszti orvos azonban a vármegyékben saját működési területén sorozóbizottsági tag nem lehet.

(4) A sorozóbizottság hatáskörébe tartozik a határozathozatal:

- a) az állításkötelesek alkalmassága és besorozása,
- b) a családfenntartói kedvezmény szempontjából figyelembe jövő férfi családtagok keresetképesége és
- c) a szolgálati kötelezettség teljesítése terén biztosított kedvezmények iránti kérelem tárgyában.

(5) A sorozóbizottságok elnökének és egyes tagjainak hatáskörét és az eljárási szabályokat a honvédelmi miniszter rendelettel állapítja meg.

29. §.

(1) Vegyes felülvizsgálatra kerül:

- a) az az állításköteles, akinek alkalmassága kérdésében a sorozóbizottság katonai képviselője és a bizottság elnöke között véleménykülönbség merült fel;
- b) az a szolgálatköteles korban álló hadköteles, aki állíttatása alkalmával alkalmatlanság miatt nem soroztatott be, de alapos gyanú merült fel, hogy besorozása bűncselekmény folytán maradt el;
- c) az a férfi családtag, akinek a keresetképeségét a családfenntartói kedvezmény szempontjából a honvédelmi miniszter rendelkezése következtében felül kell vizsgálni.

30. §.

(1) A fősorozások befejezése után a besorozottak számát meg kell állapítani.

(2) A fölösszámúakat póttartalékba kell beosztani. Az eljárást a honvédelmi miniszter szabályozza.

(3) A fölösszámúként való kiválasztásra irányuló kérelmeket a méltánylásra érdemesség foka szerint az alábbi rendelkezéseknek megfelelően kell osztályozni és figyelembe

venni. Ettől a szabálytól a csapattestek (intézetek) különleges szükségletének kiegészítése érdekében el lehet térni. Fölösszámúként azokat a családfenntartókat vagy öröklött mezőgazdaságnak azokat a birtokosait kell kiválasztani, akik ezen a címen egyébként kedvezményre nem tarthatnak igényt, továbbá olyan besorozottakat, akiknek helyzete egyéb okokból kivételes méltánylást érdemel. A kiválasztásnál egyenlő előfeltételek mellett előnyben kell részesíteni a sokgyermekes családapát, a hadirokkant, a hadiözvegy és a tűzharcos fiát. Azt a besorozottat, akinek már két testvére teljesített vagy teljesít tényleges katonai szolgálatot, minden más körülményre való tekintet nélkül kérelmére a fölösszámúak közé kell kiválasztani. Ha kiválasztásra érdemes kellőszámú jelentkező nincsen, akkor a besorozott idősebb korosztálybelieket kell — a csapattestek (intézetek) különleges szükségletét szem előtt tartva — figyelembe venni.

(4) Fölösszámúként nem lehet kiválasztani azokat, akik leventekötelezettségüket nem teljesítették kielégítő mértékben, vagy akiket állítási kötelezettségük teljesítése körül mulasztás terhel.

31. §.

(1) A besorozottak beosztásánál a fegyvernemre és a szolgálati ágra való alkalmasság mellett a besorozott kívánságát is lehetőleg figyelembe kell venni.

32. §.

(1) A honvédségbe való önkéntes belépésnek általános előfeltételei:

- a) magyar állampolgárság;
- b) testi és szellemi alkalmasság;
- c) erkölcsi érdemesség és nemzethűség szempontjából való megbízhatóság;
- d) a tizenhetedik életév betöltése;
- e) a tartalékos tiszti kiképzésre jelentkező felvételnél az erre való igényjogosultság fennállása;
- f) kiskorúaknál az atya vagy a gyám beleegyezése.

(2) Az önkéntes belépésből ki van zárva az a személy, aki az állam, a szemérem vagy a vagyon elleni büntett vagy vétség miatt szabadságvesztés büntetésre jogerősen elítéltetett, vagy hivatalvesztést, vagy politikai jogai gyakorlásának felfüg-

gesztését kimondó ítélet hatálya alatt áll; ki van zárva továbbá az önkéntes belépéstől az is, aki bármely büntett vagy vétség miatt bűnvádi eljárás alatt áll.

(3) Állítási kötelezettség alatt álló személy önkéntesen mindaddig nem léphet be, amíg állítási kötelezettségének nem tett eleget.

(4) Önkéntes belépőt az állításköteles kor elérése előtt békében legfeljebb a létszám három százalékáig lehet a honvédséghez felvenni. A felvehetők számát ezen a határon belül évente a honvédelmi miniszter állapítja meg. Háború idején ez a korlátozás nem áll fenn. A tartalékos tiszti kiképzésre önkéntes belépés útján felvehetők számát az előbbi korlátozásoktól függetlenül a honvédelmi miniszter állapítja meg.

(5) Az önkéntes belépésre jelentkezők felvételénél első sorban azokat kell figyelembe venni, akik már jelentkezésük alkalmával továbbbszolgálatra is kötelezik magukat.

(6) Az önként belépőnek beosztási kérelmét lehetőleg teljesíteni kell. Intézethez azonban az állításköteles kor elérése előtt önkéntes belépés alapján csak azt lehet beosztani, aki a honvédség intézményeinél szerzett szakképzettséget.

(7) Az önként belépőt a rendes tényleges szolgálati kötelezettség terheli. A háború idején önkéntesen belépőnek tényleges szolgálati kötelezettsége a háború tartamára terjed. Az önként belépő tartaléki kötelezettsége a 21. §. (5) bekezdésében meghatározott időpontok szerint igazodik.

(8) Nem magyar állampolgárok önkéntes belépőként csak az államfő engedélyével vehetők fel. Ezeket csak a tényleges szolgálati kötelezettség terheli.

33. §.

Felhatalmaztatik a honvédelmi miniszter, hogy a hadköteleseknek házasságkötését az állításköteles korba lépés előtt, valamint az állítási kötelezettség tartama alatt nősülési engedélyhez kösse.

Lásd az 57. és 183. §-t.

34. §.

(1) A hadköteles annak az évnek első napjától kezdve, amelyben huszadik életévét tölti be, mindaddig, amíg állítási kötelezettség vagy tényleges szolgálati kötelezettség alatt áll, avagy az I. tartalék három, illetőleg az I. póttartalék hat leg-

ifjabb évfolyamába tartozik, az országot katonai hatóság engedélye nélkül el nem hagyhatja, külföldön csak ilyen engedéllyel tartózkodhatik. Az állítási kötelezettség alsó korhatárának leszállítása esetén ez a korlátozás annak az évnek első napjával kezdődik, amelyben a hadköteles tizenkilencedik életévét betölti.

36. §.

(1) Mindazok az akár önkéntes belépés útján, akár fősorozáson vagy mint igazolt távollevők utósorozáson besorozott személyek, akik tényleges szolgálatra való bevonulásukig, de legkésőbb annak az évnek október hó 1. napjáig, amelyben huszonharmadik életévüket töltik be, valamely hazai középiskolát vagy azzal tanulmányi szempontból egyenlő értékű tanintézetet sikerrel elvégeztek, tartalékos tiszti kiképzésre jelentkezhetnek. A honvédelmi miniszter mozgósítás (hadiállományba való kiegészítés) esetén és háború idején elfogadhatja olyan személyeknek tartalékos tiszti kiképzésre való jelentkezését, akik a megszabott iskolai végzettséget később szerezték meg, vagy az állításköteles kor elérése előtt történt igénybevételeük folytán még nem szerezhették meg.

(2) A vallás- és közoktatásügyi miniszterrel és az esetleg érdekelt más miniszterrel egyetértve a honvédelmi miniszter határozza meg, hogy mely hazai tanintézetek azok, amelyeknek végzett növendékei a tartalékos tiszti kiképzésre jelentkezhetnek, illetőleg azt, hogy mely hazai tanulmányi bizonyítványok tekinthetők ebből a szempontból a hazai középiskola elvégzése alapján szerzett bizonyítványokkal egyenértékűeknek. A külföldi tanintézetek tanulmányi bizonyítványainak egyenértékűségét esetenként ugyancsak a fentiek szerint kell elbírálni.

(3) A honvédelmi miniszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel és az esetleg érdekelt más miniszterrel egyetértve, a különben megkívánt iskolai végzettség hiányában is elfogadhatja a tartalékos tiszti kiképzésre jelentkezését annak, aki a tudomány, az irodalom, a technika, a művészet vagy iparművészet terén különösen kiváló eredményt ért el.

(4) A tartalékos tiszti kiképzésre való jelentkezésből kivan zárva az, aki büntett miatt, vagy szabadságvesztésbüntetésre, illetőleg pénzbüntetésre nyereségvágyból elkövetett véttség miatt, továbbá a 216. §. (1) bekezdésének 3. pontjában megjelölt bűncselekmény miatt jogerősen elítélték; egyéb vét-

ség vagy kihágás miatt történt jogerős elítélés esetében azt, hogy az elítéltnak a tartalékos tiszti kiképzésre való jelentkezése elfogadható-e, a honvédelmi miniszter esetenként állapítja meg.

(5) A tartalékos tiszti kiképzésre való jelentkezés elfogadása tárgyában elsőfokon a sorozóbizottság, illetőleg a törvényhatóság területére illetékes katonai hadkiegészítő hatósággal egyetértve a sorozó járásban illetékes főszolgabíró (polgármester) határoz. A határozat ellen a honvédelmi miniszterhez felebbezésnek van helye. A (4) bekezdésben meghatározott azokban az esetekben, amelyekben a jelentkezés elfogadása a honvédelmi miniszter belátásától függ, a honvédelmi miniszter alsóbbfokú hatóság kizárásával közvetlenül határoz.

(6) Akiknek tartalékos tiszti kiképzésre való jelentkezése elfogadtatott, egyenruhájukon karpaszományt viselnek (a továbbiakban: „karpaszományosok”). A karpaszományt tisztjelöltté, illetőleg tisztviselőjelöltté való kinevezésükig, ha pedig erre figyelembe nem jönnek, szolgálati kötelezettségük egész tartama alatt viselhetik. A karpaszományt az is viselheti, akit valamely címen póttartalékba helyeztek vagy osztottak be.

(7) A tartalékos tiszti kiképzésre való jelentkezés elfogadása hatályát veszti arra nézve, akit akár a tényleges szolgálat megkezdése előtt, akár annak teljesítése alatt vagy teljesítése után polgári vagy katonai büntető bíróság jogerősen elítélt olyan bűncselekmény miatt, amely a (4) bekezdés értelmében a tartalékos tiszti kiképzésre jelentkezésből való kizárást vonja maga után. A honvédelmi miniszter hatálytalanítja annak a tartalékos tiszti kiképzésre történt jelentkezése elfogadását, akit jogerősen olyan bűncselekmény miatt ítélték el, amelynek esetében a (4) bekezdés szerint a jelentkezés elfogadása felől a honvédelmi miniszter határoz. A jelentkezés utóbb beálló hatálytalansága esetében a szolgálatköteles karpaszományt nem viselhet.

(8) A tartalékos tiszti kiképzésre való jelentkezés elfogadása nem ad igényt a tartalékos tiszti kiképzésre bocsátására. Tartalékos tiszti kiképzésben csak azok a karpaszományosok részesülnek, akik erre alkalmasnak mutatkoznak; a tartalékos tiszti kiképzésben részesítendőket az előljáró csapatparancsnok választja ki. Azok, akik a tartalékos tiszti kiképzés alatt a megkívánt kiképzési fokot elérték, feltéve, hogy az e tekintetben az államfő részéről jóváhagyott szabá-

lyokban megszabott követelményeknek is megfelelnek, tartalékos tisztjelöltté, illetőleg tisztté vagy tisztviselőjelöltté, illetőleg tisztviselővé neveztetnek ki.

(9) A tartalékos tiszti kiképzésből ki lehet zárni azt is:

1. akinek jelentkezését a honvédelmi miniszter elítéltetése ellenére elfogadta, illetőleg nem hatálytalanította; vagy

2. aki az erkölcsi és jellembeli követelmények hiánya miatt vagy nemzethűség szempontjából esik kifogás alá.

(10) Az a karpaszományos, aki igazolja, hogy tanulmányait valamely felsőbb tanintézetben folytatja, vagy szakképzettsége fejlesztése céljából szakmájában gyakorlati tevékenységet fejt ki, tényleges szolgálata megkezdésének évét szabadon választhatja. A tényleges szolgálat megkezdését annak az évnek október hó 1. napján túl, amelyben az illető huszonhatodik életévét betölti, csak különös méltánylást érdemlő okból lehet elhalasztani. Az olyan kérelmek tárgyában, amelyek a huszonhatodik életév betöltése évének október hó 1. napjáig való halasztására irányulnak, a törvényhatóság területére illetékes katonai hadkiegészítő hatóság, a netán már bevonult karpaszományosokat illetően pedig a katonai parancsnokság határoz. A határozat ellen a honvédelmi miniszterhez fellebbezésnek van helye. A tényleges szolgálatnak a huszonhatodik életév betöltése utáni időre való kivételes elhalasztása tekintetében a honvédelmi miniszter határoz. Mozgósítás (hadiállományra való kiegészítés) esetében a halasztás hatályát veszti.

(11) Azok a hadkötelesek, akiknek a tartalékos tiszti (tisztviselői) kiképzésre való jelentkezése elfogadtatott, szolgálatukat vagy a csapatszolgálatban, esetleg a m. kir. csendőrségnél, vagy orvosi, állatorvosi, gyógyszerészi minőségben, vagy pedig a különleges szolgálati ágakban kötelesek teljesíteni. Azok, akik nem vonattak tartalékos tiszti (tisztviselői) kiképzés alá, vagy ebből a kiképzésből utóbb bármely okból kizárattak, ugyanabban a kiképzésben részesülnek, mint a többi szolgálatkötelesek.

(12) A karpaszományosokat — tekintet nélkül arra, hogy tartalékos tiszti kiképzés alá vonattak-e vagy sem — kétévi tényleges szolgálat teljesítése után tartósan szabadságot kell.

37. §.

(1) Az a csapattiszti kiképzés alá vont karpaszományos, aki a tiszti kiképzésben megfelelt és a kiképzéshez megkívánt

egyéb követelményeknek is megfelel, a szervezethez képest jelentkező szükséglet mérve szerint tartalékos tisztjelöltté (zászlóssá), illetőleg tisztté lép elő. Azok a karpaszományosok, akik szükséglet hiánya miatt elő nem léptethetők, előléptetésükig, azok pedig, akik a tiszti kiképzésben kellő eredménnyel vettek ugyan részt, de a követelményeknek egyébként nem felelnek meg, a feltételek teljesítéséig az elért rendfokozatuk mellett a „hadapród” jelzöt viselhetik.

38. §.

(1) Ha a hadköteles, akinek a tartalékos tiszti kiképzésre való jelentkezését elfogadták, valamely hazai tudományegyetemen orvosi tanulmányokat folytat, tartalékos orvosi kiképzésre bocsátását kérheti. A tartalékos orvosi kiképzésre bocsátott hadkötelesek tényleges katonai szolgálatukat két részben teljesítik. A tényleges szolgálat első része négy és félhónapra terjed s azt a gyalogságnál kell teljesíteni. Ennek a szolgálatnak a teljesítése után a szolgálatkötelest tartósan szabadságolják s tényleges szolgálatának hátralevő részét — ebből tizennyolc hónapot honvéd kórházakban — az orvostudori oklevél megszerzése után teljesít. A tartalékos honvéd-orvosi rendfokozat elérésére alkalmas és megfelelő minőségű karpaszományosokat, ha a megkívánt követelményeknek egyébként is megfelelnek, tényleges szolgálatuk első évének leteltével címzetes segédorvos helyettesé nevezik ki.

(5) Az a karpaszományos, aki orvosi tudományait abbahagyja, vagy annak az évnek október hó 1. napjáig, amelyben huszonnyolcadik életévét betölti, az orvostudori oklevelet el nem nyeri, tényleges szolgálatát — a már teljesített tényleges szolgálati idő beszámításával — a csapatnál vagy különleges szolgálati ágban teljesíti.

39. §.

(1) Ha az a hadköteles, akinek a tartalékos tiszti kiképzésre való jelentkezése elfogadtatott, a m. kir. József nádor műszaki és gazdaságtudományi egyetem mezőgazdasági és állatorvosi karának állatorvosi osztályán folytat tanulmányokat, feltéve hogy legkésőbb annak az évnek október hó 1. napjáig, amelyben huszonhatodik életévét betölti, állatorvosi oklevelet szerez, karpaszományos állatorvosi minőségben tel-

jesítheti tényleges szolgálatát és katonai kiképzése után állategészségügyi szolgálatra alkalmaztatik.

(2) Az állatorvosok a tényleges katonai szolgálatot az egyetemi állatorvosi tanulmányok befejezése (absolutorium) után, az állatorvosi oklevél megszerzése előtt is teljesíthetik. Azok, akik az állatorvosi oklevél megszerzéséhez szükséges gyakorlati félév teljesítése előtt kezdik meg tényleges katonai szolgálatukat, szolgálatuk első évében két hónapra állami ménegazdaságba vagy csikótelepre vezényeltetnek. Az ott teljesített szolgálat az oklevél megszerzéséhez szükséges gyakorlati félévbe beszámít.

40. §.

(1) Ha az a hadköteles, akinek a tartalékos tiszti kiképzésre való jelentkezése elfogadtatott, gyógyszerészi gyakorlatot vagy hazai tudományegyetemen gyógyszerészi tanulmányokat folytat, feltéve, hogy legkésőbb annak az évnek október hó 1. napjáig, amelyben huszonhatodik életévét betölti, gyógyszerészi oklevelet szerzett, tényleges katonai szolgálatát a gyógyszerészi oklevél megszerzése után teljesíti. A gyógyszerész-tár önálló vezetésére feljogosító vizsgához megkívánt s a gyógyszerészi oklevél megszerzése után szükséges három évi gyakorlat a szolgálat megkezdése szempontjából tanulmányok folytatásának lehet tekinteni.

41. §.

(1) Azok a hadkötelesek, akiknek a tartalékos tiszti (tisztviselői) kiképzésre való jelentkezése elfogadtatott, az első katonai kiképzés után a szükségnek megfelelő számban különleges szolgálati ágakban is kerülhetnek további kiképzésre. Erre elsősorban azok jönnek figyelembe, akiknek a csa-patszolgálat-hoz szükséges testi alkalmasságuk nincs, vagy nem teljes mértékben van meg.

42. §.

(1) Azt, aki valamely bevett, vagy törvényesen elismert vallás felekezetnek már az újoncállítás idején papjelöltje, kérelmére a póttartalékba kell helyezni.